

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 9 April 1891, kl. 2 e. m.

Särskilda utskottets n:o 2 utlåtande n:o 1, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts propositioner med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete och angående anvisande af medel till en riksförsäkringsanstalt, än äfven herr A. Hedins motion med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbetet.

Kongl. Maj:t har den 31 sistlidne januari till Riksdagen aflåtit trenne propositioner, som af Riksdagen blifvit till utskottet hänvisade, nemligen n:o 23, så lydande:

Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att antaga närlagda förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete;

den andra, n:o 24, af detta innehåll:

Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att antaga närlagda förslag till lag om sjukkassor;

samt den tredje, n:o 25, så lydande:

Med åberopande af bilagda statsrådsprotokoll öfver civilärenden, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att

dels, med godkännande af det i protokollet intagna förslag till stat för en riksförsäkringsanstalt äfvensom af de vilkor och förbehåll, som blifvit föreslagna för aflöningsförmånernas åtnjutande, medgifva att af de statsmedel, som till underlättande af åtgärder för arbetares olycks-

fallsförsäkring och sjukkassors bildande blifvit eller blifva afsatta, må användas ett belopp af 41,000 kronor till bestridande af kostnaderna för riksförsäkringsanstalten under år 1892;

dels ock ytterligare medgifva att af enahanda medel må användas det till omkring 59,000 kronor beräknade belopp, som erfordras till sjukkasseväsendets befrämjande under år 1892 i enlighet med de i statsrådsprotokollet angifna grunder.

I motion n:o 176 i Riksdagens Andra Kammare föreslår herr A. Hedin, »att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts proposition, måtte för sin del antaga en lag om försäkring för olycksfall i arbetet af samma lydelse som arbetareförsäkringskomiténs den 28 juli 1888 till Kongl. Maj:t afgifna, i komiténs utlåtande, första afdelningens första häfte sid. 20—33, intagna lagförslag».

Enär utskottets utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 24, med förslag till lag om sjukkassor, och n:o 25, i hvad den angår anvisande af medel till sjukkasseväsendets befrämjande, måste i väsentlig mån bestämmas af de beslut, Riksdagen kan komma att fatta ej mindre i anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 23, med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete, och n:o 25, i hvad den angår den föreslagna riksförsäkringsanstalten, än äfven rörande herr Hedins ofvannämnda motion, har utskottet ansett sig böra för afgifvande af förstnämnda utlåtande afvakta dessa Riksdagens beslut, och afgifver därför härmed utlåtande endast i anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 23 och n:o 25 mom. 1 samt herr Hedins motion.

Det till förstnämnda proposition hörande förslag till lag har följande lydelse:

Förslag till lag

om

försäkring för olycksfall i arbete.

1 §.

En hvar i försäkringspliktig rörelse anställd arbetare skall, efter ty här nedan närmare bestämmas, vara försäkrad för olycksfall, som träffar honom till följd af hans anställning (olycksfall i arbete).

Såsom arbetare skall ock arbetsförman enligt denna lag anses.

2 §.

Försäkringspligtiga rörelser äro:

a) idkande såsom näring af: sågverks- eller brädgårdsrörelse; grufdrift, eller annat dermed jemförligt arbete; masugn eller hytta, stångjernsbruk, manufakturverk eller annan inrättning, som afser tillgodogörande eller förädling af mineralrikets alster och ej är att som handtverk anse; fabrik; skeppsbyggeri-, stenhuggeri-, mejeri-, bryggeri-, mjöl- och sågqvarns- samt handtverkerirörelse, som drifves i så stor omfattning eller under sådana förhållanden i öfrigt, att den skäligen må anses som fabriksrörelse; boktryckeri; bränneri och annan med fabriksdrift jemförlig handtering; skorstensfejareyrket; lastning eller lossning af varor eller transport medelst prämar; bergnings- och dykeriföretag; flottning; uppsättning af elektrisk ledning; utförande af gas-, vatten- eller kloakledning; byggnadsverksamhet, som afser anläggning, förändring eller förbättring af väg eller bro, jernväg, kanal eller flottled, hamn, kaj eller dylikt samt uppförande, förändring eller bättande af hus; äfvensom tillverkning af explosiva ämnen eller annan tillverkning, der sådana ämnen pläga användas;

b) jernvägs- och spårvägsdrift.

3 §.

Försäkring, hvarom i 1 § stadgas, skall handhafvas af en för hela riket gemensam anstalt, riksförsäkringsanstalten.

Afgifterna för försäkringen (premierna) skola erläggas af arbetsgifvaren.

Försäkringen träder i kraft, då arbetaren varder anställd i försäkringspliktig rörelse.

4 §.

Försäkringspligtiga rörelser skola efter graden af sin farlighet fördelas i klasser. Afgifterna skola bestämmas till de belopp, som efter matematiska grunder beräknas vara erforderliga för utgörande af de ersättningar, som enligt denna lag böra utgå.

Närmare bestämmelser om antalet farlighetsklasser, rörelsernas fördelning å dem samt beloppet af försäkringsafgifterna inom de särskilda klasserna meddelas af Konungen, första gången för tre år och sedan för fem år åt gången.

5 §.

Anmälan om försäkringspliktig rörelse skall inom trettio dagar från det denna lag trädte i kraft eller för rörelse, som sedermera börjas, inom lika tid från det, den tagit sin början, af arbetsgifvaren göras, i Stockholm hos öfverståthållareembetet, i öfriga städer hos magistraten eller stadsstyrelsen och å landet hos kronofogden.

Upphör rörelsen eller sker väsentlig ändring i dess beskaffenhet, skall sådant inom trettio dagar anmälas hos ortsmyndigheten.

Anmälan, hvarom i denna § sägs, skall göras skriftligen i två exemplar, af hvilka det ena ofördröjligen bör genom ortsmyndighetens försorg insändas till riksförsäkringsanstalten.

6 §.

Ortsmyndigheten skall tillse, att anmälan, hvarom i 5 § stadgas, behörigen sker.

Uteblifver sådan eller uppstår tvifvel om rigtigheten af inkommen anmälan, åligge ortsmyndigheten att skyndsamlingen införskaffa erforderliga upplysningar och, der så finnes nödigt, på platsen anställa undersökning; skolande berättelse öfver hvad sålunda förekommit till riksförsäkringsanstalten insändas.

7 §.

Riksförsäkringsanstalten har att pröfva, huruvida rörelse är försäkringspliktig eller icke och, i förra fallet, till hvilken farlighetsklass den, jemlikt gällande bestämmelser, är att hänföra.

Drifves försäkringspliktig rörelse på sådant sätt, att ringare fara är för olycksfall i arbetet, må riksförsäkringsanstalten kunna förordna, att rörelsen i sin helhet eller till viss del skall tills vidare hänföras till lägre farlighetsklass, än den efter sin beskaffenhet eljest bort tillhöra, eller ock från försäkringspligt undantagas.

Pröfvas arbetsgifvare hafva för sin rörelse eller viss del deraf vidtagit sådana åtgärder, att, i händelse af olycksfall i arbetet, ersättning kommer att utgå i ett eller flere af de hänseenden, hvarom i 14 och 15 §§ finnes stadgad, ege riks försäkringsanstalten medgifva, att arbetsgifvaren må, i den omfattning och på de vilkor, riks försäkringsanstalten kan finna skäligt bestämma, befrias från honom enligt denna lag eljest åliggande skyldigheter.

Den, som ej åtnöjes med riks försäkringsanstaltens beslut i ämne, hvarom i denna § sägs, har att deröfver anföra besvär hos Konungen inom trettio dagar efter af beslutet erhållen del; men beslutet lände emellertid till efterrättelse, intill dess annorlunda varder af Konungen förordnad.

8 §.

Arbetsgifvare i rörelse, hvilken förklarats försäkringspliktig och icke på grund af 7 § 3 punkten från försäkring i riks försäkringsanstalten helt och hållet undantagits, åligger att före utgången af januari och juli månader hvarje år till ortsmyndigheten ej mindre göra anmälan om antalet af de under nästföregående halfva kalenderår i rörelsen anstälde arbetare, för hvilka försäkringspligten gäller, och om summan af deras arbetsdagar, än äfven erlægga å dem belöpande försäkringsafgift.

Drifves rörelsen å flere orter, skall, der ej af riks försäkringsanstalten annorlunda bestämmes särskild anmälan och premiebetalning ske å hvarje ort.

9 §.

Försummar arbetsgifvare att aflemna uppgifter och erlægga premier, såsom i 8 § sägs, och fullgöres det ej, oaktadt derom från ortsmyndigheten erhållen påminnelse, ege riks försäkringsanstalten, på anmälan af ortsmyndigheten och efter det erforderliga upplysningar inhemtats, fastställa det premiebelopp, arbetsgifvaren har att gälda, hvar efter detsamma af ortsmyndigheten indrifves, på sätt om resterande kronoutskylder är föreskrifvet, med tillägg af stadgad uppbördsprovision och derutöfver fem procent, som tillfalla riks försäkringsanstalten,

10 §.

Derest försäkringspliktig rörelse, till följd af arbetsgifvares försummelse att göra vederbörlig anmälan, ej blifvit af riksförsäkringsanstalten förklarad försäkringspliktig eller varit upptagen i för låg farlighetsklass, vare arbetsgifvaren skyldig att, der sådant af riksförsäkringsanstalten påfordras, för hela den tid, han till följd af försummelsen undgått att betala behöriga försäkringsafgifter, erlægga hvad som brister till belopp, som riksförsäkringsanstalten efter inhemtade upplysningar bestämmer.

11 §.

Öfver riksförsäkringsanstaltens beslut, hvarigenom, på sätt i 9 och 10 §§ sägs, beloppet af de försäkringsafgifter, arbetsgifvare har att erlægga, blifvit bestämdt, må klagan ej föras.

12 §.

Har arbetare i försäkringspliktig rörelse genom olycksfall i arbetet ljutit döden eller fått sådan kroppsskada, som skäligen kan antagas medföra stadigvarande men eller sjukdom under minst fjorton dagar, åligge det arbetsgifvaren att om olycksfallet ofördröjligen hos polismyndigheten i orten göra anmälan med bifogande af läkarebetyg angående dödsorsaken eller den skadades tillstånd.

Då sådan anmälan skett eller olycksfall af beskaffenhet, som nu är nämnd, eljest kommit till polismyndighetens kännedom, skall undersökning om olycksfallet så fort ske kan af polismyndigheten hållas för utrönande af orsaken till olycksfallet och det närmare förloppet dervid, skadans beskaffenhet och påföljd samt de öfriga omständigheter, hvilka kunna inverka på frågan om ersättnings utgående.

Sakkunnig persons biträde vid undersökningen må, der så pröfvas nödigt, på riksförsäkringsanstaltens bekostnad anlitas.

Inom åtta dagar efter det undersökningen blifvit verkställd skall det dervid hållna protokoll insändas till riksförsäkringsanstalten.

13 §.

Om arbetare, som i försäkringspliktig rörelse blifvit skadad på sätt i 12 § sägs, saknar egna tillgångar ock ej heller åtnjuter understöd från sjukkassa, åligge arbetsgifvaren ombesörja, att den skadade under de efter olycksfallet närmast följande sextio dagar erhåller nödig läkarevård samt läkemedel, vid äfventyr att polismyndigheten eljest eger derom föranstalta på arbetsgifvarens bekostnad. Hvad arbetsgifvaren sålunda påkostat ege han söka åter af den, som skadan lidit.

14 §.

Har den försäkrade genom olycksfall i arbetet fått kroppsskada, vare han berättigad att från och med sextioförsta dagen efter olycksfallet i ersättning uppbära:

a) om olycksfallet för framtiden medfört fullständig oförmåga till arbete, 360 kronor för år;

b) om olycksfallet medfört stadigvarande men, hvarigenom arbetsförmågan för framtiden minskats, ett i förhållande dertill afpassadt belopp, dock högst 300 kronor för år;

c) om olycksfallet förorsakat öfvergående men eller sjukdom, som i väsentlig mån minskat arbetsförmågan, 1 krona i sjukhjälp för hvarje dag utöfver de första sextio, som detta tillstånd fortfar.

Har den, som blifvit för framtiden fullständigt oförmögen till arbete, barn under femton år, skall den till honom utgående årliga ersättning förhöjas med 20 kronor för hvarje barn i den ålder, dock att sammanlagda ersättningsbeloppet ej må öfverstiga 440 kronor. Sådan förhöjning må ej åtnjutas för barn, som födes i äktenskap, ingånget efter olycksfallet, eller som efter olycksfallet födes utom äktenskap, ej heller för utländsk undersåtes barn, som ej var här i riket bosatt, då olycksfallet timade.

Har den, som träffats af olycksfallet, icke fyllt 18 år, utgår ersättningen för tiden, till dess han uppnått den ålder, med allenast tre fjerdedelar af det belopp, som eljest skolat enligt ofvan angifna grunder honom tillkomma.

För tid, under hvilken sjukhjälp enligt mom. c) utgått, må ersättning efter mom. a) eller mom. b) ej uppbäras.

15 §.

Har olycksfallet inom ett år medfört döden, skall, utom ersättning som enligt 14 § må hafva ifrågakommit, utgå:

- a) begrafningshjelp med 30 kronor;
- b) till enka, så länge hon lefver ogift, 120 kronor årligen;
- c) till hvarje minderårigt barn 60 kronor för år till dess det uppnått femton års ålder.

Är barn berättigadt till årligt ersättningsbelopp efter såväl fader som moder, skall det belopp utgå med 80 kronor.

Der i något fall årliga ersättningar, hvarom nu är sagdt, komme att sammanlagda öfverstiga 300 kronor, skola de i förhållande till hvad å en hvar ersättningsberättigad belöper till detta belopp nedsättas.

Har den skadade efter olycksfallet trädt i äktenskap, utgår ej årlig ersättning till enkan eller till i sådant äktenskap födt barn. Ej heller utgår dylik ersättning till barn, som födes efter olycksfallet utom äktenskap.

Utländsk undersåtes enka och barn ega ej rätt till ersättning enligt denna §, der de ej vid olycksfallet voro här i riket bosatta.

16 §.

Har den, som träffats af olycksfall, sjelf uppsåtligen eller genom grof vårdslöshet förorsakat skadan, vare all rätt till ersättning förverkad.

17 §.

Flyttar någon, som är berättigad till ersättning enligt denna lag, ur riket, eger han ej uppbära ersättning för tid, under hvilken han är å utrikes ort bosatt.

18 §.

Den, som vill framställa anspråk på ersättning, hvarom ofvan är stadgadt, göre det muntligen vid den i 12 § omförmälda undersökning eller skriftligen hos riks försäkringsanstalten inom två år efter olycks-

fallet eller, om det medfört döden, inom samma tid efter dödsfallet. Kommer någon senare och visar ej giltig ursäkt, varde ansökningen ej till pröfning upptagen.

19 §.

Har rörelse i den ordning, 7 § 3 punkten angifver, förklarats vara från skyldighet till försäkring i riks försäkringsanstalten helt och hållet eller delvis befriad, skola likväl ersättningarne enligt 14 och 15 §§ utbetalas genom riks försäkringsanstalten, hvilken eger af arbetsgifvaren återbekomma hvad sålunda utgifvits.

20 §.

Ersättningsanspråk pröfvas af riks försäkringsanstalten.

Utan hinder af förut meddeladt beslut eger riks försäkringsanstalten, der någon omständighet yppas, som kan inverka på ersättningsfrågan, taga denna under förnyad pröfning; och vare den, som vill åtnjuta ersättning, pliktig att, när helst det af riks försäkringsanstalten påfordras, medelst prest- eller läkareintyg eller annorledes styrka förhållande, som utgör vilkor för ersättnings utgående.

21 §.

Har riks försäkringsanstalten afslagit ersättningsanspråk på den grund, att rörelsen ej vore försäkringspliktig, och menar sökanden sig kunna visa, att rörelsen rätteligen bort såsom försäkringspliktig anses, ege han att öfver beslutet anföra besvär hos Konungen i den ordning, som i 7 § 4 punkten sägs.

Finner Konungen rörelsen vara försäkringspliktig, skall ersättningsfrågan af riks försäkringsanstalten till ny pröfning upptagas.

I andra fall eger den, som icke nöjes åt riks försäkringsanstaltens beslut i ersättningsfråga, att, inom ett år från det han af beslutet erhöi del, derå tala genom stämning å riks försäkringsanstalten till Stockholms rådstufvurätt eller domstol i den ort, der olycksfallet timat.

22 §.

Begravningshjälp må lyftas så snart den blifvit fastställd, sjukhjälp, hvarom i 14 § sägs, för hvarje vecka efter ingången af derpå följande vecka och annan ersättning för hvarje kalenderkvartal efter ingången af derpå följande kvartal.

Närmare bestämmelser om sättet för ersättningsars utbetalande meddelas af Konungen.

23 §.

Rätt till ersättning enligt denna lag kan ej öfverlåtas och må förty ej för gäld i mät tagas.

24 §.

Har arbetsgifvare i anmälan, som enligt denna lag skall af honom göras, mot bättre vetande meddelat oriktig uppgift, straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor, der ej å gerningen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

25 §.

Förseelse, som i 24 § sägs, åtalas vid allmän domstol.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän strafflag.

26 §.

Inträffar olycksfall i arbete, som utföres för statens eller för kommuns räkning, och är arbetet af beskaffenhet att, om det drifvits såsom näring, det skolat för annan arbetsgifvare medföra försäkringspligt, eller inträffar olycksfall vid jernvägs- eller spårvägsdrift för statens eller för kommuns räkning, skall ersättning efter ofvan stadgade grun-

der utgöras af staten eller vederbörande kommun, så framt ej på grund af särskilda föreskrifter lika eller större understöd eljest bör utgå.

Fråga, huruvida och till hvad belopp ersättning skall utgå, pröfvas af riksförsäkringsanstalten enligt grunderna i denna lag, men i öfrigt ege hvad ofvan i denna lag stadgats icke tillämpning å staten eller å kommun.

27 §.

Vill idkare af försäkringspliktig rörelse bereda hos honom anställd arbetare förhöjd försäkring i riksförsäkringsanstalten, eller vill i sådan rörelse anställd arbetare sjelf vinna förhöjning i sin försäkring, vare dertill berättigad; dock må ej i något fall förhöjningen öfverstiga dubbla beloppet af den ersättning, som eljest skolat utgå.

28 §.

En hvar arbetsgifvare, så ock arbetare i sådan rörelse, som ej är försäkringspliktig, må kunna, på derom gjord ansökning, i riksförsäkringsanstalten vinna försäkring för olycksfall i arbetet enligt ofvan stadgade grunder.

29 §.

Frivillig försäkring, hvarom i 27 och 28 §§ förmäles, gäller endast för så vidt stadgad försäkringsafgift i behörig ordning erlagges.

De närmare föreskrifter, som erfordras i afseende å dylik försäkring, meddelas af Konungen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 Juli 1892.

Enligt det Kongl. Maj:ts proposition n:o 25 bilagda protokoll öfver civilärenden, hållet inför Konungen i statsrådet å Stockholms slott den

31 sistlidne Januari, har föredragande departementschefen beträffande organisationen af den föreslagna riks försäkringsanstalten åberopat följande, som till statsrådsprotokollet den 12 mars 1890 af honom i samma fråga anfördes:

»Arbetareförsäkringskomitén har upprättat ett särskildt förslag till förordning angående den anstalt, som för försäkringens genomförande skulle upprättas. Anstaltens organisation och sättet för ärendenas behandling skulle, enligt förslaget, bestämmas af Kongl. Maj:t. Vid anstaltens sida skulle ställas ett särskildt råd, bestående af ledamöterna i den nämnd, som, enligt komiterades förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbetet, borde finnas för ersättningsfrågornas afgörande, samt dessutom af aderton personer, utsedda för tre år i sänder, åtta af Kongl. Maj:t och tio af Riksdagen; och skulle detta råd hafva till åliggande, bland annat, att följa anstaltens verksamhet i dess olika riktningar.

Denna organisation är tydligtvis föreslagen under förutsättning att anstalten äfven skulle få att ombesörja den af komiterade föreslagna ålderdomsförsäkringen. Inskränktes anstaltens uppgift till en början till allenast försäkring för olycksfall i arbetet, torde åt anstalten kunna gifvas betydligt smärre dimensioner. Det ifrågasatta rådet synes mig vid de frågor rörande olycksfallsförsäkring, riks försäkringsanstalten får att handlägga, alldeles obehöfligt. Hela olycksfallsförsäkringen kräver ej större administration eller betydligare fackkunskapar, än att de kunna förenas hos chefen och ledamöterna i ett embetsverk, organiseradt med hänsyn till det ändamål, som är i fråga, nemligen att dels handlägga olycksfallsförsäkringen enligt stadgade eller eljest antagna regler, dels ock föreslå de åtgärder, som på grund af vunnen erfarenhet kunna anses böra vidtagas för olycksfallsförsäkringens vidare befrämjande och utveckling. Kommer sedermera ålderdomsförsäkringen till stånd, torde emellertid ett sådant verk med någon omorganisation kunna blifva lämpligt att äfven öfvertaga bestyret dermed, och sjuk-kasseväsendet lärer utan svårighet kunna under dess verksamhetsområde inbegripas.

Den ifrågavarande anstalten har jag tänkt mig böra bestå af en af Kongl. Maj:t förordnad chef, benämnd öfverdirektör, samf 3 ledamöter, benämnde försäkringsdirektörer, likaledes utsedde af Kongl. Maj:t, vidare af en sekreterare, en registrator och en kamrerare, utsedde af anstalten.

Beslutanderätten skulle utöfvas af chefen och minst 2 ledamöter, åtminstone i alla frågor af större vikt, såsom vid afgifvande af under-

dåniga utlåtanden, vid bestämmande af den farlighetsklass, hvartill en rörelse skulle hänföras samt vid fastställande af försäkringsafgifter och ersättningsbelopp m. m. dylikt. Protokoll, hvilket endast borde ifrågakomma i händelse af skiljaktiga meningar eller andra särskilda anledningar, skulle föras af sekreteraren, som jemväl borde hafva till åliggande att biträda ledamöterna med expeditioners uppsättande. Ledamöterna åter skulle enligt fördelning dem emellan bereda och föredraga ärendena samt deltaga i beslutet och öfvervaka, att expeditionerna blefve behörigen affattade. Registratorn skulle hufvudsakligast föra diarium öfver inkommande ärenden samt tillika bestrida arkivariegörö-målen. Kamreraren skulle hafva till åliggande att mottaga och bok-föra inkommande afgifter samt afsända penningremissor med mera dylikt. Den egentliga penningförvaltningen, det vill säga utlåningen af de fonder, som bildas, föreställer jag mig dock böra förläggas till statskontoret.»

På grund häraf och med ledning af hvad i öfrigt berörda den 12 mars 1890 i ämnet anfördes, har i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den stat, som förelades 1890 års Riksdag, af mig upprättats följande förslag till

Stat
för
Riksförsäkringsanstalten.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa kronor.	
Öfverdirektören och chefen	5,000	2,000	7,000	} Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 försäkringsdirektör	3,000	1,500	4,500	
2 försäkringsdirektörer	6,000	3,000	9,000	
Sekreteraren	1,800	1,200	3,000	
Registratorn	1,800	1,200	3,000	
Kamreraren	1,800	1,200	3,000	} Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor; och skall, om vaktmästaren i sådan egen-skap åtnjuter fri bostad, lönen minskas med 150 kronor.
1 vaktmästare	500	300	800	
1 d:o	500	300	800	
Till juridiskt biträde, vikariatsersättning, extra biträden med mera dylikt	—	—	9,900	
Summa kronor	—	—	41,000	

hvarjemte Kongl. Maj:t ansett att, i likhet med hvad vanligen plägaske, följande villkor och förbehåll böra meddelas för aflöningsarnes åtnjutande nemligen:

att embets- eller tjänsteman vid riks försäkringsanstalten skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af anstalten eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, äfvensom, derest i en framtid verkets ställning inom förvaltningen så förändras, att anstalten ej längre kan såsom sjelfständigt embetsverk anses, vara förpligtad att med bibehållande af den tjänstegrad och aflöning, han innehar, efter den nya arbetsordningen sköta de med tjänsten förenade göromål;

att med embete eller tjänst i riks försäkringsanstalten icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre den befinnes icke vara hinderlig för fullgörandet af tjänstgöringen i verket;

att de med hvarje befattning förenade tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjänsten förrättat;

att den, som af sjukdom hindras att sin tjänst förrätta, eger uppbära hela lönen; men att den, som eljest undfar ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten, utöfver sina tjänstgöringspenningar, afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att vid sjukdomsförfall eller när det erfordras i följd af embetsresor eller för beredande af semester tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning inom verket, densamma, mot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest af deremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än tre månader under ett år;

att, der förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af tjänst i samma lönegrad är medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under vilkor att innehafvaren mer än fyra år af denna tid sjelf med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan eger rum, efter ytterligare fem

år på samma villkor, under iakttagande, hvad såväl den ena som den andra förhöjningen angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjensteåldern blifvit uppnådd;

att öfverdirektören och chefen skall, då han uppnått 65 lefnads- och minst 30 tjenstår, samt annan embets- eller tjensteman, då han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjenstår, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjensten afgå, Kongl. Maj:t eller riksförsäkringsanstalten, der det tillkommer denna att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig i densamma kvarstå; samt

att semester må, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ega rum, åtnjutas af chefen och ledamöterna under en och en half månad samt af sekreteraren, registratorn och kamreraren en månad årligen.

Hvad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt och deri statsrådets öfrige ledamöter instämt, har det behagat Hans Maj:t Konungen i nåder gilla.

Arbetareförsäkringskomiténs lagförslag, om hvars antagande herr A. Hedin i sin ofvannämnda motion hemställt, har följande lydelse:

»Lag om försäkring för olycksfall i arbetet.

§ 1.

För följderne af i arbetet inträffande olycksfall skola enligt de närmare bestämmelserna i denna lag vara försäkrade samtliga hos arbetsgifvare anställda personer:

- 1) vid till allmänt begagnande upplåten jernväg eller spårväg;
- 2) i rörelse, der såsom yrke utföres lastning eller lossning af varor, eller transport verkställes medelst pramar, samt vid yrkesmessigt bedrifvet bergnings- eller dykeriföretag;

3) vid grufdrift, yrkesmessigt bearbetadt stembrott, kalkbrott eller annan dylik fyndighet;

4) vid masugn eller hytta, stångjernsbruk, manufakturverk eller annan inrättning, som afser tillgodogörande eller förädling af mineralrikets alster och ej är att anse såsom handtverk;

5) i fabrik eller fabriksmessigt drifven rörelse, der annan drifkraft än muskelkraft regelbundet begagnas, eller der minst tio arbetare regelbundet sysselsättas;

6) vid sågverk och vid yrkesmessigt bedrifven flottning;

7) vid varf eller docka med tillhörande verk och inrättningar;

8) vid byggnadsarbete, som afser jernväg, kanal, hamn, kaj eller dylikt, större väg eller bro, större kloak-, gas- eller vattenledning;

9) vid större husbyggnad sysselsatte murare, timmermän, grundläggare eller taktäckare jemte handtlångare, dock att härunder ej inbegripas åbyggnader för landtbrukets behof;

10) vid uppsättning af elektrisk ledning och i skorstensfejaryrket; samt

11) i rörelse, i hvilken tillverkas eller regelbundet användas explosiva ämnen.

Detsamma gäller personer, sysselsatta vid jernväg eller i skeppsfart, som utgöra tillbehör till någon af ofvannämnda rörelser.

Bedrifves rörelse, för hvilken försäkringspligt är stadgad, på sådant sätt, att samtliga deri sysselsatta personer eller vissa af dem endast i ringa mån äro utsatta för olycksfall i arbetet, må Riksförsäkringsanstalten undantaga densamma eller del deraf från försäkringspligten.

§ 2.

Den försäkring, hvarom i § 1 stadgas, skall ega rum i Riksförsäkringsanstalten.

Försäkringen gäller till förmån för de i § 1 nämnda personer från och med deras inträde i arbetet.

Afgifterna för försäkringen erläggas af vederbörande arbetsgifvare, denne må vara enskild person, bolag, samfund eller kommun.

§ 3.

Bedrifves i § 1 upptagen rörelse för statens räkning, skall, då olycksfall i arbetet träffar deruti sysselsatt person, ersättning af staten

utgöras enligt i denna lag stadgade grunder, der icke jemlikt annan förordning eller reglemente lika eller större understöd honom tillkommer.

Detsamma gäller dem, hvilka äro anstälde i eller eljest sysselsättas vid lots-, post-, tull- eller telegrafverket samt vid befästringsarbeten.

§ 4.

Till den, som genom olycksfall i arbetet lidit kroppsskada, skall från och med tredje veckan efter olycksfallet utgå ersättning, utgörande för år:

a) om fullständig oförmåga till arbete inträdd, så länge detta fortfar, sextio procent af den skadades förutvarande årliga arbetsförtjenst, samt

b) om oförmåga till arbete endast delvis inträdd, så länge detta fortfar, en i förhållande till återstående arbetsförmåga bestämd andel af samma arbetsförtjenst, dock högst och endast i svårare fall femtio procent deraf.

§ 5.

Har olycksfallet omedelbart eller inom natt och år medfört döden, skall förutom den enligt § 4 till äfventyrs utgående ersättning lemnas:

a) begravningshjelp med fem procent af den afidnes förutvarande årliga arbetsförtjenst;

b) till efterlevande enka, så länge hon lefver ogift, tjugu procent årligen;

c) till efterlevande enkling, derest han varit väsentligen beroende af hustruns arbetsförtjenst, så länge han är oförmögen att sjelf sig försörja samt lefver ogift, likaledes tjugu procent årligen;

d) till hvarje efterlevande barn, till dess det uppnått femton år, tio procent årligen; och

e) om hvarken make eller barn lefva efter, till en hvar släginge i rätt uppstigande led, som af den afidne åtnjöt underhåll, tio procent årligen; allt af nämnda arbetsförtjenst.

Till efterlevande anhöriga för år utgående ersättningsbelopp må sammanlagda icke öfverstiga femtio procent af den afidnes årliga arbetsförtjenst. Skulle de enligt ofvan stadgade beräkningsgrunder i något fall stiga häröfver, skola de proportionsvis nedsättas.

Skall årligt ersättningsbelopp till efterlevande barn utgå efter så väl fader som moder, sättes detsamma till två tredjedelar af den summa, som det efter ofvan stadgade grunder skulle utgöra efter båda föräldrarne tillsammans.

Ingår efterlevande enka nytt gifte, erhåller hon en gång för alla ett belopp, motsvarande tre gånger den årliga ersättningen.

Har den skadade först efter olycksfallet ingått äktenskap, ege efterlevande make och i sådant äktenskap födda barn icke någon rätt till ersättning. Detsamma gäller make, som lefvat skild från den andra och utan underhåll från denna, samt oäkta barn, som aflats efter olycksfallet.

Efterlevande anhöriga till utländsk undersåte, hvilka, då olycksfallet timade, icke bodde här i landet, hafva ej rätt till ersättning efter denna lag.

§ 6.

Den årliga arbetsförtjenst, hvarom i denna lag säges, skall beräknas till tre hundra gånger medelarbetsförtjensten för dag.

Medelarbetsförtjensten för dag upptages till det belopp, som erhålles genom att lika fördela hvad personen i aflöning för sitt arbete uppburit under den längre eller kortare tid, han varit i försäkringspliktig rörelse sysselsatt, å antalet af hans verkliga arbetsdagar under samma tid; dock att, om han under längre tid än ett år tillbaka varit i rörelsen sysselsatt, endast senaste årets verkliga arbetsdagar och derunder åtnjuten arbetsförtjenst beräknas.

I aflöningen inräknas andel i vinst och naturaförmåner, de senare uppskattade efter i orten gängse pris.

Kommer vid sålunda stadgad beräkning årliga arbetsförtjensten att öfverstiga sexton hundra kronor, tages ej hänsyn till öfverskjutande beloppet; understiger den fyra hundra kronor, skall den i allt fall till detta belopp beräknas.

§ 7.

Har den, som af olycksfallet träffats, sjelf uppsåtligen förorsakat detsamma, vare all rätt till ersättning efter denna lag förfallen.

§ 8.

Har uti rörelse, som i denna lag afses, olycksfall i arbetet medfört svårare kroppsskada för deruti sysselsatt person, åligge det arbetsgifvaren eller den, som är satt i hans ställe, att tillse, det den skadade icke saknar nödig läkarevård samt läkemedel; och skall kostnaden härför, om den skadade icke åtnjuter ersättning från sjukkassa eller eljest eger tillgångar, bestridas af arbetsgifvaren, intill dess ersättning utgår på grund af här stadgad försäkring.

§ 9.

Försäkringspligtiga rörelser skola hänföras till vissa farlighetsklasser, hvilka, efter riksförsäkringsanstaltens hörande, fastställas af Kongl. Maj:t samt minst hvart femte år underkastas ny granskning.

§ 10.

Försäkringsavgifterna skola med hänsyn till olika farlighetsklasser bestämmas till de belopp, som efter beräkning erfordras för betäckande af de förbindelser, hvilka enligt §§ 4 och 5 åligga riksförsäkringsanstalten; och skola dessa avgifter angifvas i en af Kongl. Maj:t, efter anstaltens hörande, utfärdad tariff, hvilken minst hvart femte år skall undergå ny granskning.

§ 11.

Arbetsgifvare i försäkringspliktig rörelse skall inom en månad, efter det denna lag trädt i kraft eller hans rörelse börjat, till riksförsäkringsanstaltens ombud i orten göra skriftlig anmälan, efter fastställt formulär, om rörelsens beskaffenhet och antalet deri sysselsatta personer.

Uteblifver föreskrifven anmälan skall ombudet införskaffa erforderliga uppgifter.

Sålunda gjorda anmälningar eller inhemtade uppgifter skola ofördröjligen insändas till riksförsäkringsanstalten.

Konungens befallningshafvande skall dessutom till riksförsäkringsanstalten öfverlemna förteckning öfver de inom dess område befintliga försäkringspligtiga rörelser, första gången inom två månader efter det denna lag trädte i kraft och derefter vid hvarje halfårs slut.

§ 12.

Riksförsäkringsanstalten ege afgöra, om en rörelse är enligt § 1 i denna lag försäkringspliktig eller icke, samt till hvilken farlighetsklass rörelsen i förra fallet skall höra.

Underrättelse om sådant beslut skall, med angifvande af premiesatsen för rörelsen, genom anstaltens ombud ofördröjligen meddelas vederbörande arbetsgifvare.

Besvär öfver beslutet må inom trettio dagar efter deraf erhållen del hos Kongl. Maj:t anföras; men beslutet lände icke desto mindre till efterrättelse, till dess ändring vunnits.

§ 13.

Mom. 1. Inom femton dagar efter hvarje kalenderkvartals slut skall arbetsgifvare i försäkringspliktig rörelse till riksförsäkringsanstaltens ombud i orten direkt eller genom allmänna posten inbetala för kvartalet förfallna premier, beräknade efter den i § 10 omförmälda tariff å summan af den arbetsförtjenst, som hos honom under kvartalet sysselsatta personer uppburit, vare sig i penningar eller naturaförmåner, de senare uppskattade på sätt i § 6 finnes bestämdt.

Mom. 2. För person med fast anställning, hvars årliga arbetsförtjenst uppgår till mer än sexton hundra kronor, skall dock försäkringsafgift för kvartalet betalas å jemnt fyra hundra kronor; och skall för ty hvad sådan person derutöfver under kvartalet uppburit i aflöning icke medräknas i den arbetsförtjenst, hvarefter försäkringsafgifterna skola utgå.

Mom. 3. Vid premiernas erläggande skall arbetsgifvaren uppgifva summan af den arbetsförtjenst, hvarom här ofvan i mom. 1 säges, antalet af i mom. 2 omförmälda personer, totalbeloppet af deras arbetsförtjenst under kvartalet samt antalet öfriga hos honom sysselsatta personer vid kvartalets slut.

Mom. 4. Sker icke inbetalning inom föreskrifven tid, skola för-

säkringsafgifterna till beloppet fastställas af riks försäkringsanstalten, efter inhemtande såvidt möjligt af erforderliga uppgifter, samt in-drifvas, på sätt om resterande kronoutskylder är stadgadt, med tillägg af fem procent af beloppet, der icke till betalningens uteblifvande kan visas anledning, som af anstalten godkännes.

§ 14.

Bedrifves försäkringspliktig rörelse inom flera kommuner, ege riks försäkringsanstalten bestämma, hvarest ofvan stadgade anmälningar och inbetalningar skola ske.

Kan i följd af rörelsens natur uti § 11 föreskrifven uppgift om antalet sysselsatta personer icke lemnas, må ungefärliga antalet upp-gifvas, hvarvid jemväl skall meddelas orsaken dertill, att noggrann uppgift icke kan erhållas.

Der af samma anledning icke jemlikt § 13 arbetsförtjenst och antalet sysselsatta personer för hvarje kvartal kunna uppgifvas, må riks försäkringsanstalten medgifva, det betalning af premier och med-delande af föreskrifna uppgifter må i annan ordning ega rum.

§ 15.

Har i rörelse, som i denna lag afses, olycksfall träffat deri syssel-satt person, skall arbetsgifvaren eller den, som är satt i hans ställe, derom göra skriftlig anmälan till vederbörande polismyndighet, vid svårare olycksfall genast och vid andra senast fjorton dagar derefter, der icke olycksfallet varit af den lindriga beskaffenhet, att den skadade före nämnda tid kunnat återgå till arbetet, i hvilket fall någon anmälan icke behöfver ske.

Denna anmälan skall polismyndigheten ofördröjligen delgifva riks-försäkringsanstaltens ombud i orten.

§ 16.

I § 15 föreskrifven anmälan skall bland annat angifva, hvilken vård blifvit egnad skadad person och, då läkare vid tiden för anmälan varit tillstädes, åtföljas af hans attest angående den skadades tillstånd.

Framgår af anmälan eller blifver eljest kunnigt, att den skadade är i saknad af nödig läkarevård, ege vederbörande, hos hvilken anmälan skett, att derom föranstalta på arbetsgifvarens bekostnad.

§ 17.

Har olycksfallet medfört eller kan det skäligen antagas medföra sådan påföljd, att ersättning efter denna lag bör utgå, skall undersökning om olycksfallet, så snart ske kan, hållas af den myndighet, till hvilken anmälan egt rum.

Genom denna undersökning bör såvidt möjligt utrönas:

1) orsaken till och de närmare omständigheterna vid olycksfallet, bland annat huruvida detta kan anses hafva uppstått genom försumelse att vidtaga föreskrifna skyddsåtgärder;

2) hvilka personer dödats eller skadats;

3) skadans påföljd;

4) den dödades eller skadades förutvarande årliga arbetsförtjenst;

5) hvilka ersättningsberättigade anhöriga dödad person efterlemnad.

Uti denna undersökning ega att deltaga riks försäkringsanstaltens ombud, arbetsgifvaren samt den af olycksfallet träffade eller hans anhöriga, personligen, genom målsman eller ombud.

Finner den myndighet, som undersökningen verkställer, nödigt att för upplysningars meddelande tillkalla sakkunnig person, ege rätt dertill på riks försäkringsanstaltens bekostnad.

§ 18.

Protokoll öfver undersökning, hvarom i § 17 stadgas, skall inom tre dagar derefter tillställas riks försäkringsanstaltens ombud i orten, som har att ofördröjligen öfversända detsamma till anstalten.

Med ledning häraf och efter inhemtande af de upplysningar, som i öfrigt äro erforderliga, bestämme riks försäkringsanstalten ersättningsbeloppet.

Kan i följd af ofullständiga uppgifter ersättningsbeloppet ej genast bestämmas, ege anstalten att i afräkning förskottsvis utbetala lämpligt belopp.

§ 19.

Har i något fall, der ersättning bör utgå, fråga derom icke kommit under riks försäkringsanstaltens pröfning, skall ersättningsanspråket, vid äfventyr af talans förlust, inom två år efter olycksfallet eller, om döden deraf följt, inom samma tid efter dödsfallet hos anstalten anmälas.

§ 20.

Underrättelse om riks försäkringsanstaltens beslut i ersättningsfråga skall, med uppgift å utgående belopp och de grunder, hvarefter det bestämts, ofördröjligen genom anstaltens vederbörande ombud meddelas den, som eger att ersättning utfå.

Afslag å begäran om ersättning skall, med angifvande af skälen därför, på samma sätt delgifvas.

§ 21.

Den, som icke åtnöjes med riks försäkringsanstaltens beslut i ersättningsfråga, ege att deruti söka ändring genom besvär, som inom trettio dagar efter af beslutet erhållen del skola anföras hos den härför tillsatta nämnd.

Besluten lände icke desto mindre till efterrättelse, till dess ändring vunnits.

§ 22.

Den nämnd, hvarom i § 21 säges, har sitt säte i Stockholm och skall bestå af ordförande och sex ledamöter, hvilka jemte nödigt antal suppleanter utses af Kongl. Maj:t. Ledamöterna skola vara: en läkare, en tekniker, två arbetsgifvare och två arbetare i försäkringspligtiga rörelser.

Tiden för ledamöternas uppdrag och sättet för nämndens verksamhet bestämmas närmare i ett af Kongl. Maj:t utfärdadt reglemente.

I nämndens utslag må ändring ej sökas.

§ 23.

Inträder förändring i de förhållanden, hvilka för ersättningen varit bestämmande, kan ersättningsfrågan underkastas ny pröfning af riksförsäkringsanstalten.

Beträffande anstaltens beslut i dessa frågor gälle ock hvad i §§ 20 och 21 finnes stadgadt.

§ 24.

Fastställt ersättningsbelopp utbetalas vid hvarje kalendermånads slut genom riksförsäkringsanstaltens ombud i den ort, der den ersättningsberättigade vistas.

§ 25.

Ersättning enligt denna lag utgår icke till person, som flyttar ur landet.

Utländsk undersåte, som för alltid lemnar riket, kan dock i stället för årlig ersättning erhålla ett belopp en gång för alla, efter riksförsäkringsanstaltens bepröfvande.

§ 26.

Riksförsäkringsanstalten må uppdraga åt helsovårds- eller kommunalnämnd eller åt särskildt tillsatt inspektör att besigtiga försäkringspligtig rörelse.

Befinnes vid dylik besigtning, att åtgärder icke, på sätt i lag föreskrifves, blifvit vidtagna till förminskande eller upphäfvande af den med arbetets bedrivande förbundna fara, ege riksförsäkringsanstalten ålägga vederbörande arbetsgifvare att, till dess de i nämnda hänseende befintliga brister blifvit afhjelpna, betala högre försäkringsafgifter, intill dubbla beloppet af eljest stadgade.

Angående underrättelse om och besvär öfver sådant beslut gälle hvad i § 12 finnes bestämdt.

§ 27.

De, som verkställa besigtning, hvarom i § 26 säges, äro förpligtade att icke röja yrkeshemlighet, hvarom de i sin befattning erhålla kännedom. Göra de detta, straffes med böter. Sker det till egen fördel eller för att göra skada, straffes, der ej efter allmän lag högre straff följer, högst med fängelse i två år.

Der skada i dessa fall uppkommer, skall densamma af den skyldige till fullo godtgöras.

§ 28.

Arbetsgifvare eller den, som i hans ställe är satt, vare pliktig att senast inom åtta dagar efter derom gjord anmälan låta riks försäkringsanstaltens ombud taga del af de angående personalen och dess aflöning förda afräkningsböcker eller aflöningslistor.

Vägra de detta, böte minst femtio, högst tvåhundra kronor.

§ 29.

Varder arbetsgifvare eller den, som i hans ställe är satt, förvunnen att hafva uppsåtligen eller af uppenbar, grof vårdslöshet förorsakat olycksfallet, vare arbetsgifvaren skyldig att godtgöra riks försäkringsanstalten de utgifter, denna i följd af olycksfallet får vidkännas.

För ersättning, som från riks försäkringsanstalten å särskilda tider utgår, skall denna godtgörelse bestämmas till ett belopp en gång för alla. Anstalten ege dock att medgifva de lättnader vid beloppets utgörande, som kunna finnas af nöden.

Talan på grund af detta lagrum skall väckas inom två år efter olycksfallets inträffande.

§ 30.

Varder någon annorledes än i § 29 säges känd skyldig att enligt allmän lag utgöra skadestånd i fall, der ersättning från riks försäkringsanstalten jemlikt denna lag utgår, ege anstalten att uppbära samma skadestånd i den mån, anstalten är ersättningsskyldig.

§ 31.

Har arbetsgifvare i fall, som i § 29 omförmåles, utgjort ersättning för någon, som varit satt i hans ställe, ege att af denne söka sitt åter.

§ 32.

Försummar arbetsgifvare eller den, som i hans ställe är satt, att i behörig tid göra anmälan, hvarom i §§ 11 och 15 säges, böte minst fem, högst femtio kronor.

§ 33.

Lemnar någon, der enligt denna lag uppgifter skola meddelas, veterligen falska sådana, böte, der ej straff enligt allmän lag följer, minst femtio, högst två hundra kronor.

§ 34.

Skall ersättning på grund af denna lag utgå till i § 3 omförmäld person, och har försäkring i riksförsäkringsanstalten icke skett, skall ersättningen utgöras från det verk, till hvilket den af olycksfallet träffade hör, eller hvarunder den rörelse eller det arbete lyder, deri olycksfallet timat.

Angående handläggning af ersättningsfråga lände till efterrättelse hvad för vederbörande verk blifvit särskildt stadgad.

Är någon missnöjd med beslut angående honom tillkommande ersättning, ege att inom trettio dagar efter af beslutet erhållen del deruti söka ändring hos den nämnd, hvarom i § 22 är stadgad.

§ 35.

Arbetsgifvare i rörelse, för hvilken försäkringspligt icke är stadgad, vare berättigad att i riksförsäkringsanstalten försäkra hos honom syssel-

satta personer för olycksfall i arbetet på de vilkor angående försäkringsavgifter och ersättningsbelopp samt deras bestämmande, som för tvungen sådan försäkring äro gifna, och enligt de bestämmelser i öfrigt, som med anstalten öfverenskommas.

§ 36.

En hvar näringsidkare eller arbetare, hvilken icke eljest är enligt denna lag försäkrad, ege att i riksförsäkringsanstalten enligt särskild tarif taga frivillig försäkring för olycksfall i arbetet.

Ersättningsbelopp skall enligt samma grunder, som vid tvungen olycksfallsförsäkring äro föreskrifna, utgå efter den årliga arbetsförtjenst, som för hvarje fall blifvit lagd till grund för försäkringen, hvarvid dock arbetsförtjensten icke får sättas lägre än fyra hundra eller högre än sexton hundra krouer.

§ 37.

Enligt denna lag utgående ersättning kan ej med laga kraft å annan öfverlätas, ej heller i mät tagas; och må fattigvårdssamhälle icke deraf åtnjuta godtgörelse för underhåll af enligt denna lag ersättningsberättigad, hans hustru eller barn för annan tid än den, hvarunder ersättning på grund af denna lag utgår.

Aftal, som afser att på förhand inskränka eller upphäfva rätt till godtgörelse efter denna lag, vare ogiltigt.

§ 38.

Af böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalle en tredjedel åklagaren och två tredjedelar riksförsäkringsanstalten.

Vid bristande tillgång skola böterna förvandlas enligt allmän strafflag.»

Det af Kongl. Maj:t i år framlagda förslag har erhållit civillags form och således varit till Kongl. Maj:ts högsta domstol för afgifvande af utlåtande öfverlemnadt.

Af det den kongl. propositionen n:o 23 bilagda protokollet i högsta domstolen den 17 december sistlidna år framgår, att domstolens flesta ledamöter afstyrkt förslaget om obligatorisk försäkring för olycksfall i arbete. Utskottet har icke kunnat finna, att hvad högsta domstolens flertal härutinnan anfört blifvit af departementschefen i dess anförande till statsrådsprotokollet den 31 januari 1891 vederlagdt.

I likhet med högsta domstolens ledamöter erkänner utskottet, att i mån af näringslivets utveckling kunna, förutom öfriga vilkor för näringsverksamhetens utöfning, påkallas särskilda bestämmelser rörande skyldighet till skadestånd vid de i viss näringsdrift inträffande olycksfall. Dervid bör tagas hänsyn dels till de särskilda faror, som äro med vissa arter af näringsdrift förenade, dels till svårigheterna eller den praktiska omöjligheten för den enskilde arbetaren att vid arbetsaftalets ingående förbehålla sig tillräckligt skydd mot dessa faror, dels till samhällets intresse att skydda sig mot följderna af sådana risker. I länder, der i allmänhet skyldighet till skadestånd kan åläggas allenast den, som visats hafva genom personlig handling eller uraktlåtenhet varit till skada vållande, har det med hänsyn till dessa näringslivets förhållanden visat sig nödvändigt att genom särskilda lagar ålägga åtminstone vissa klasser af arbetsgifvare en långt vidsträcktare skadeståndspligt. Den äldre svenska lagstiftningen är icke fullkomligt främmande för en dylik rättsuppfattning, och nyligen har densamma funnit ett mycket skarpt uttryck i lagen af den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af jernvägs drift.

Hvarje sådan ansvarighetslag utgår från antagandet, att de inom en viss näringsdrift inträffande olycksfall äro i allmänhet beroende mindre af den enskilde arbetarens förhållande än af näringsdriftens egen natur och anordningarna derinom. Den bestämmer därför att, åtminstone så vida skadegörelsen icke varit sjelfförvållad, ersättning utan vidare undersökning af det enskilda olycksfallets orsaker skall utgöras af den, för hvars räkning näringen drifves, i hvars näringsdrift arbetaren är sysselsatt och af hvilken arbetets anordning ytterst beror. Men denna arbetsgifvare åliggande ersättningsskyldighet är, huru vidsträckt den i öfrigt må vara, dock alltid begränsad till de skador, hvilka verkligen uppkomma i arbetsgifvarens egen näringsdrift, och till de arbetare, hvilka äro i densamma sysselsatta. Förpligtelsen till skadestånd grundas på ett antaget, men dock rimligt och ofta verkligt samband mellan

den enskilda näringsdriften såsom orsak och det enskilda olycksfallet såsom verkan, och rättigheten till skadestånd har sin grund i ett verkligt rättsförhållande mellan arbetsgifvare och arbetare.

Helt annorlunda förhåller det sig med de stadganden, som i den föreslagna lagen om olycksfallsförsäkring bestämma skyldigheter och rättigheter. Samtliga arbetsgifvare i vissa yrken förpligtas enligt densamma att till en statsanstalt erlägga de bidrag, som beräknas erforderliga för utgörande af vissa ersättningar till samtliga arbetare i samma yrke. Den enskilde arbetsgifvaren förbindes sålunda till ansvar ej blott för anordningar inom egen näringsdrift, utan för andra arbetsgifvares anordningar, i hvilka han icke har någon del och öfver hvilka han ej kan utöfva någon kontroll. Honom ålägges att gälda ersättning åt arbetare i andras tjänst, hvilka gent emot honom icke kunna hafva något rättsanspråk. Hans lagliga ersättningspligt skall slutligen mätas icke af lagen eller domaren efter skador, som verkligen inträffa, utan af en matematisk kalkyl efter skador, som möjligen kunna inträffa. Det torde icke kunna bestridas, att, såsom äfven i högsta domstolen anmärkts, ett dylikt rättsförhållande faller utom den egentliga privaträttens område. Det är tydligt att den, gent emot hvilken den enskilde arbetsgifvaren sålunda varder skadeståndsskyldig, är staten, och att den, gent emot hvilken den enskilde arbetaren får en skadeståndsrätt, är staten. Men det synes utskottet icke vara lätt att angifva tillräckliga och hållbara grunder för en sådan skyldighet eller för en sådan rätt.

Det är också icke rättsgrunder utan lämplighetshänsyn, som åberopats till stöd för den obligatoriska försäkringen genom en statsanstalt. Den obligatoriska försäkringen skulle, har man sagt, tillgripas endast såsom en utväg att undvika de olägenheter, hvilka förmenats följa af en industriell ansvarighetslag. Den enskilde arbetsgifvarens ansvarighet för de i näringsdriften förekommande olycksfall skulle, menar man, med nödvändighet medföra tvister mellan arbetsgifvare och arbetare om det rätta måttet för rättigheter och skyldigheter, tvister, hvilka förmenas mer än andra rättstvister störa samhällets frid. En industriell ansvarighetslag skulle vara outhärdlig för arbetsgifvaren och ej tillräckligt betryggande för arbetaren. Såsom bevis för dessa påståenden har man åberopat exempel från åtskilliga länder, särskildt Tyskland, der dylika olägenheter af arbetsgifvares ansvarsskyldighet anses hafva nödvändiggjort lagstiftningen om försäkringstvång. Men dels bevisa sådana erfarenheter egentligen icke något annat eller mera, än att affattningen af den tyska ansvarighetslagen var föga tillfredsställande och att man vid lagstiftningen om arbetsgifvares ansvarighet

bör med stor sorgfällighet söka förebygga möjliga anledningar till rätts-
tvister. Dels äro de åberopade erfarenheterna hemtade från länder,
hvilkas industriella, sociala och politiska förhållanden äro mycket olika
Sveriges, och, hvad som är viktigast af allt, de motsägas af en annan
erfarenhet, hvilken i frågan bör ega afgörande vitsord, därför att den
är vunnen i vårt eget land och i vår egen industriella verksamhet.

För fem år sedan stadgades — genom den nämnda lagen af den
12 mars 1886 — för samtliga jernvägsförvaltningar i Sverige skyldig-
heten att, der någon af jernvägspersonalen under sitt yrkesarbete dödas
eller lider kroppsskada i följd af jernvägsdriften, gälda skadestånd, der
icke kan visas, att den som lidit skadan ådragit sig densamma afsigt-
ligt eller genom grof vårdslöshet. Skadeståndets belopp skall enligt
denna lag för hvarje fall bestämmas af domaren, och den skadade kan
sålunda hafva allt skäl att genom vädjande till domstol söka betinga sig
största möjliga ersättning. Någon särskild bestämmelse är i lagen icke
gifven om förmånsrätt för den skadades rättsanspråk. Man kunde så-
ledes hafva skäl att befara, att skadeersättningen icke vore fullt be-
tryggad. Olycksfall vid jernvägsdrift äro i vårt land icke sällsynta;
enligt senaste berättelser hafva under åren 1886—1888 förekommit
bland personalen vid enskilda jernvägar icke mindre än 76 olycksfall,
af hvilka 16 vållat döden. Anledningar till rättstvister på grund af
1886 års lag hafva således icke saknats. Allt detta oaktadt synas dock
sådana tvister icke hafva förekommit; icke heller hafva försports klagomål
deröfver, att skadade arbetare kommit i saknad af skäligt skadestånd.
Åtminstone har en ledamot af högsta domstolen den 17 december 1890 yttrat: »Nämnda lags bestämmelser om skadestånd till
skadade arbetare måtte hitintills ytterst sällan om ens någonsin behöft
tillämpas; åtminstone har jag ej haft tillfälle att se ett enda sådant
fall. Någon klagan deröfver, att lagen ej skulle visat sig förmå till-
försäkra skadade arbetare nödigt understöd eller att sådane i saknad
deraf fallit det allmänna till last, har mig veterligen ej försports; och
jag antager deraf att, åtminstone i fråga om arbetare vid jernväg,
behof af en längre gående lagstiftning i detta ämne hitintills icke gjort
sig kämbart.»

Vid sådant förhållande kan icke heller utskottet finna, att något
praktiskt behof kan i vårt land åberopas för en dylik lagstiftning, icke
heller anse sig behöfva ingå i någon närmare framställning af de följ-
der, till hvilka den föreslagna lagen, om den komme till stånd, antag-
ligen skulle leda.

Det torde rättvisligen böra erkännas, att arbetsgifvarne i Sverige ganska allmänt, i mån af sin förmåga, sörja för de hos dem anstälde arbetares nödortfiga utkomst, der dessa genom olycksfall helt eller delvis förlorat sin arbetsförmåga. I det ojemförligt största antalet af sådana fall varder den skadade arbetaren icke afskedad, utan erhåller lättare arbete sig anvisadt med bibehållande af sin lön, om icke alldeles oförminskad, åtminstone icke nedsatt i sträng proportion till arbetsförmågans minskning. Ett ganska betydligt antal af våra större och medelstora bergverk, sågverk, fabriker m. fl. hafva för arbetarnes räkning bildat pensionsfonder, som upprätthållas genom bidrag än ensamt af arbetsgifvarne, än af dem och arbetarne gemensamt, och ur hvilka äfven de, som genom olycksfall i näringsdriften blifvit lidande, erhålla större eller mindre understödsbelopp. Dessutom begagna sig våra arbetsgifvare i allt större utsträckning af den utväg till beredande af skadestånd vid olycksfall, hvilken erbjuder sig i arbetarnes kollektivförsäkring i enskilda anstalter. Den i svenska bolag försäkrade arbetarepersonalen beräknades vid 1887 års slut till 13,500 och den 31 december 1888 till omkring 26,000 personer. Enligt hvad utskottet inhämtat, voro i de tre svenska aktiebolagen för olycksfallsförsäkring den 14 mars 1890 försäkrade 44,191 arbetare, för hvilkas afgifter arbetsgifvarne ansvarade. I trenne större ömsesidighetsanstalter voro vid samma tid omkring 8,000 arbetare kollektivt olycksfallsförsäkrade. Den 31 mars innevarande år hade motsvarande siffror uppgått till: hos aktiebolagen 51,086, i ömsesidighetsanstalterna öfver 10,000, visande således en tillökning på något öfver ett år af sammanlagdt omkring 9,000 kollektivt olycksfallsförsäkrade arbetare. Inom de näringar, som enligt den kongl. propositionen skulle varda underkastade försäkrings tvång, torde redan ungefär tredjedelen af arbetarepersonalen vara på sådant sätt olycksfallsförsäkrad.

Väl är det sant, att dessa i enskilda bolag tagna försäkringar icke synas i alla hänseenden motsvara de ersättningsbelopp, som i den kongl. propositionen föreslagits. Ersättningarna af bolagen utgå vid kollektiv olycksfallsförsäkring icke i form af årliga räntor till den skadade vid varaktig invaliditet eller till efterlevande vid dödsfall, utan med bestämda kapitalbelopp, som för närvarande torde vexla mellan 500 och 5,000 kronor vid dödsfall eller half invaliditet — det senare beloppet dock endast för ett fåtal försäkrade (trafikchefer o. dyl.), men äfven det förstnämnda mera undantagsvis. För vanliga kroppsarbetare utgör försäkringsbeloppet i de flesta fall 1,000 kronor. Om, såsom oftast är händelsen, olycksfallet drabbar arbetaren i ungdomen eller den tidigare

medelåldern, är sistnämnda belopp onekligen en lägre ersättning än den af Kongl. Maj:ts föreslagna lifstidsräntan af »360 kronor årligen vid fullständig invaliditet eller, om olycksfallet medfört stadigvarande men, hvarigenom arbetsförmågan för framtiden minskats, ett i förhållande dertill afpassadt belopp, dock högst 300 kronor för år». Anmärkas bör dock att vid »fullständig invaliditet», hvarmed då förstås t. ex. blindhet å båda ögonen, fullständig lamhet eller dermed jemförlig skada, och som enligt den kongl. propositionen skulle medföra årsränta af 360 kronor, — med eventuel förhöjning af 20 kronor för hvarje barn under 15 år, dock högst till 440 kronor — det stipulerade ersättningsbeloppet af försäkringsaktiebolagen fördubblas, så att t. ex. en för 1,000 kronor försäkrad erhåller 2,000 kronor; men sådana fall lära hittills knappt hafva förekommit. Emellertid måste dock tagas i betraktande åtskilliga omständigheter, som icke alldeles oväsentligt minska skilnaden emellan de ersättningar, som föreslagits i Kongl. Maj:ts proposition, och dem som på grund af försäkringsbolagens vilkor vanligen tillkomma olycksfallsförsäkrade arbetare.

I de enskilda bolagen utgår ersättning redan från och med fjerde och, i händelse af fortfarande minskning af arbetsförmågan, till och med 180:de dagen efter inträffadt olycksfall, med 1 krona för dag vid försäkring lydande å 1,000 kronor och i samma proportion vid andra försäkringsbelopp. När olycksfallet medför varaktigt men, så att kapitalbeloppet efter de 180 dagarne kommer till utbetalning, eger bolaget visserligen att afdraga det sålunda i förväg erlagda beloppet, men af denna rättighet lära våra bolag icke alltid begagna sig. I allmänhet gäller såsom regel, att bolagens vilkor tillämpas i hög grad liberalt, hvartill bolagen ju ock, på grund af konkurrensen, drivas af sitt eget intresse. Tager man i betraktande att medellängden af de tider, under hvilka de af olycksfall träffades arbetsförmåga är minskad, efter hittills vunnen erfarenhet, icke torde vid öfvergående skada uppgå till 30 dagar, inses lätt, att det stora flertalet af inträffande olycksfall alls icke beröres af det kongl. lagförslagets ersättningsbestämmelser, med dess väntetid af 60 dagar. Visserligen skall, enligt detta förslags § 13, det åligga arbetsgifvaren ombesörja, att den skadade under de efter olycksfallet följande 60 dagar erhåller nödig läkarevård och läkemedel; men »hvad arbetsgifvaren sålunda påkostat, ege han söka åter af den som skadan lidit» — en bestämmelse, som under vissa omständigheter skulle kunna föra den skadade arbetaren i ett tryckande skuldförhållande till arbetsgifvaren. Och då medlemskap i

sjuk-kassa icke är eller ens föreslagits att varda obligatoriskt, lemna det kongl. förslaget ingen garanti för den skadades och eventuellt hans familjs nödtorftiga underhåll under väntetiden. Till den nuvarande enskilda olycksfallsförsäkringens fördel tillkommer dessutom, att ersättningen af bolagen utgår icke blott, såsom enligt det kongl. förslaget, då olycksfallet inträffat i sjelfva näringsdriften, utan när och hvarhelst skadan har drabbat, naturligtvis — liksom enligt det kongl. förslaget — med undantag för sådana fall, som af den skadade sjelf framkallats uppsåtligen eller genom »grof vårdslöshet», hvilket sistnämnda skäl till vägran att utbetala ersättning dock knappt någonsin af bolagen har gjorts gällande.

På grund af dessa och andra i detta utlåtande antydda omständigheter föreställer sig utskottet, att fördelar, hvilka, om också tilldelade i olika form, kunde anses fullt uppväga de i det kongl. förslaget afsedda, skulle genom det för närvarande vanligaste försäkringsbeloppets höjande kunna beredas de i enskilda bolag olycksfallsförsäkrade arbetare med jmförelsevis mindre känbara uppoffringar å arbetsgifvarnes sida. Det torde åtminstone förtjena att utredas, huru vida icke, då för närvarande knapt 10 procent af alla i bolagens praktik inträffande olycksfall torde föranleda en till 60 dagar utsträckt ersättningsskyldighet, en rätt betydlig förhöjning af försäkringsbeloppet för de högre invaliditetskategorierna skulle kunna utan ökade premier beviljas, i fall äfven vid olycksfallsförsäkring i bolagen, liksom i riksförsäkringsanstalten enligt det kongl. förslaget, väntetiden bestämdes till 60 i stället för, såsom för närvarande, endast 3 dagar*).

Med hvad nu är anfördt vill utskottet alldeles icke hafva förnekat, att särskilda lagbestämmelser kunna vara äfven i vårt land erforderliga för att närmare bestämma skyldigheten till skadestånd för de vid viss näringsdrift förekommande olycksfall. Om ock, såsom nyss blifvit framhållet, arbetsgifvare i Sverige ganska allmänt söka att på ett eller annat sätt mot nöd betrygga sina af olycksfall träffade arbetare och deras familjer, förekomma dock säkerligen icke få undantag från denna regel, och samhället skulle icke förlora derpå, att hvad den rättänkande arbetsgifvaren erkänner såsom en moralisk förpligtelse erhöles karakteren af en skyldighet, som äfven den mindre grannliga arbetsgifvaren måste fullgöra. Och det torde vara otvifvelaktigt, att ett lagstadgande om arbetsgifvares ansvarsskyldighet skulle kraftigare än något annat be-

*) Hos aktiebolagen variera årspremierna från ungefär 3 iutill 12 per mille af försäkringsbeloppet vid dödsfall, allt efter yrkets såsom mindre eller större ansedda farlighet. 5—7 per mille torde vara de oftast förekommande premiesatserna.

främja och utveckla den enskilda försäkringsrörelsen*) och dermed till vidsträcktare kretsar sprida förmånen af sådan omtänksamhet.

Utskottet kan icke heller tillstyrka upprättandet af ett nytt statens embetsverk, sådant som den föreslagna riks-försäkringsanstalten, hvars kostnader synas lika oberäkneliga som dess förvaltningsuppgifter och förbindelser. Riks-försäkringsanstalten skall enligt den kongl. propositionen för all framtid ansvara för utbetalande af vissa ersättningsbelopp och ega att göra sig därför betäckt genom uttaxering af erforderliga afgifter hos samtliga arbetsgifvare i de försäkringspligtiga yrkena. Då dessa afgifter skola enligt kongl. propositionen n:o 23 § 4 »bestämmas till de belopp, som efter matematiska grunder beräknas vara erforderliga för ersättningarnes utgörande», torde man få antaga, att lagen afser icke repartitions- eller ömsesidighetssystem, utan upptagande af premier, hvilka motsvara riskernas fulla kapitalvärde, och att anstalten sålunda skall blifva på samma gång försäkringsanstalt och lifrätteanstalt med uppsamladt kapital. Det lär icke kunna förbises, att en lifrätteanstalt i och för sig, utom det ansvar den ålägger statsverket, påkallar en rätt betydlig förvaltningskostnad, som har benägenhet att växa. Men jemte den till en lifrätteanstalt hörande ansvarsfulla kapitalförvaltningen, skall riks-försäkringsanstalten enligt Kongl. Maj:ts förslag framför allt drifva den löpande försäkringsrörelsen med ty åtföljande kontroller, icke blott den svåra och ansvarsfulla tarifferingen med ty åtföljande reklamationer och tvister om skyldigheter, samt uppbörden af afgifterna och bevakningen af fordringar, utan också den i försäkringstekniskt hänseende viktigaste och mest grannlaga uppgiften, den s. k. regleringen af skadeersättningar, hvars svårigheter icke torde förminskas utan betydligt ökas deraf, att ersättningsanspråken komme att framställas till och prövas af en statsmyndighet.

Särskildt med hänsyn till denna sistnämnda uppgift, tillåter sig utskottet på det bestämdaste ifrågasätta möjligheten att för anstaltens räkning i orterna använda kronans vanliga tjänstemän. För för-

*) Ett stöd för detta antagande finner utskottet i den omständigheten att redan omkring 50 procent af de enskilda jernvägsförvaltningarne i vårt land kollektivt försäkrat såväl den högre som den lägre jernvägspersonalen. Och detta procenttal skulle sannolikt närma sig 100, om icke hos de äldre och större jernvägsbolagen i allmänhet finnes afsatta ganska betydliga pensions- samt enke- och pupillkassor, hvilka, utom bidrag af mestadels så väl bolag som personal, erhålla icke obetydliga inkomster derigenom att till dem öfverlåtits all inkomst af gräsgrödan utmed banvallen, af affischeringen å stationshusen, af böter för tjänstefel, förselser mot ordningsstadgarne, och dylikt.

säkringsregleringar, der det oftast gäller att bestämma graden af invaliditet och derefter lämpa ersättningarnas belopp, erfordras annan sakkunskap än dessa tjänstemän kunna besitta, och utskottet vågar därför icke antaga, att denna förvaltningsgren kan organiseras utan anlåtande af särskilda ombud, hvilkas aflöningsanspråk icke kunna med säkerhet uppskattas, men säkerligen icke skulle blifva obetydliga.

I hufvudsak enahanda betänkligheter som emot de kongl. propositionerna måste göras gällande äfven gent emot arbetareförsäkringskomiténs af herr Hedin upptagna lagförslag. Och dessa betänkligheter blifva ytterligare skärpta genom den i § 13 föreslagna bestämmelsen, att ersättningsbeloppen skola utgå med vissa procent af arbetslönen för en bestämd tid. Oafsedt de svårlösta tvister, som väl ofta måste af en sådan bestämmelse förorsakas, skulle derigenom åläggas arbetsgifvaren en odräglig tunga, som icke torde kunna med någon hållbar rättsgrundsats motiveras. Af dessa skäl anser sig utskottet icke behöfva ingå i närmare granskning af herr Hedins förslag.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa:

1:o att det nu af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till lag om försäkring för olycksfall i arbete icke måtte vinna Riksdagens bifall;

2:o att Kongl. Maj:ts föreliggande proposition om inrättande af en riksförsäkringsanstalt ej må af Riksdagen bifallas;

3:o att herr Hedins förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 april 1891.

På utskottets vägnar:

FREDRIK HEDERSTIERNA.

Reservationer:

af herrar *Hederstierna*, grefve *Hamilton* och *Fjällbäck*:

»Då Riksdagen sjelf anhallit om utredning om och i hvad mån åtgärder kunde finnas lämpliga för ordnande af förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare beträffande möjliga olycksfall i arbetet och den utredning Kongl. Maj:t låtit verkställa ovedersägligen ådagalagt behovet af icke blott åtgärder till förekommande, så vidt möjligt, af olycksfall utan äfven till beredande af ersättning åt dem, som, oaktadt skyddsåtgärder, blifva af inträffande olycksfall lidande, så är, enligt mitt förmenande, Riksdagen också pliktig vidtaga åtgärder såväl i ena som andra hänseendet och icke berättigad att, såsom utskottet föreslår, afslå de framställningar, som göras rörande lagstiftning om ersättning vid olycksfall, utan att på samma gång besluta annat sätt för tillgodoseende af det erkända behovet. Utskottet, som säger sig icke vilja förneka, att särskilda lagbestämmelser kunna vara äfven i vårt land erforderliga för att närmare bestämma skyldigheten till skadestånd för ett vid viss näringsdrift förekommande olycksfall, har dock ej velat afgifva något förslag till eller ens angifva grunden för den behöfliga lagstiftningen; ty det kan icke anses gjordt med ett allmänt uttalande derom, att ett lagstaddande om arbetsgifvares ansvarsskyldighet skulle kraftigare än något annat befrämja och utveckla den enskilda försäkringsrörelsen, och därför måste jag anmäla min reservation mot det sätt, hvarpå det viktiga ärendet blifvit af utskottet behandladt, samt hemställa, att Riksdagen måtte åtminstone afgöra, om ansvarspligt eller försäkringspligt skall läggas till grund för ifrågavarande lagstiftning.

Försäkringspligten fördelar ansvarskostnaderna på samtliga utöfvare af samma näring och blifver, i synnerhet då försäkringen meddelas af staten, för arbetsgifvarne mindre betungande och för arbetarne mera betryggande än ansvarspligten och bör därför föredragas. Den utgör grund för såväl Kongl. Maj:ts proposition som herr Hedins motion, och då det viktigaste för närvarande är att få grundsatsen erkänd och antagen, samt Kongl. Maj:ts proposition, som, der den skiljer sig från motionen, ställer mindre fordringar på stat, kommun och arbetsgifvare än denna, synes hafva större utsigt att vinna Riksdagens godkännande, får jag tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition»;

af herrar *Forssell*, *Göransson* i Åsen och *Annerstedt*:

»Hvad utskottet yttrat derom, att särskilda lagbestämmelser torde vara i vårt land erforderliga för att närmare bestämma arbetsgifvarens ansvarsskyldighet, har synts oss innefatta både för litet och för mycket. Sammanställt med hvad förut i betänkandet är yttrat om arbetsgifvares ansvarsförpligtelser, synes det icke otydligt hänvisa på en lagstiftning efter mönstret af 1886 års lag om ansvarighet för olycksfall vid jernväg. Men efter vår uppfattning kan 1886 års lag om ansvarighet för olycksfall icke utan ganska betydande modifikationer utsträckas till något större antal näringsgrenar, och vi hafva därför ansett, att utskottets yttrande efter orden: »Och det torde vara otvifvelaktigt — — — omtänksamhet» å sid. 33—34 bort fortgå sålunda:

»Utskottet anser dock att, för den händelse särskild ansvarighet för olycksfall i arbetet, liknande den som genom lag af 12 mars 1886 ålagts jernvägsbolag, skulle till ett större antal näringsgrenar utsträckas, måste hänsyn tagas till vederbörande arbetsgifvares förmåga att fullgöra dylika förpligtelser, och att anspråken på den *lagstadgade* ersättningen därför måste hållas inom ganska måttliga gränser.

Sålunda torde det vara nödvändigt att äfven i en sådan lag fastställa, att arbetsgifvarens skadeståndsskyldighet inträder först efter förloppet af någon lämplig tidrymd, så afpassad, att derunder må kunna utrönas, huruvida olycksfallet medför menliga följder af mera varaktig art.

Framför allt är det af vikt, att ersättningen varder i lagen bestämd uti vissa för olika kategorier af olycksfall afpassade belopp. För den händelse det skulle anses nödigt, att, såsom i den kongl. propositionen skett, dessa ersättningar fastställas såsom årliga understöd, torde böra undersökas, huruvida ej så väl arbetarens som arbetsgifvarens intresse påkalla, att sådan årlig ersättningsskyldighet må kunna aflösas genom erläggande af visst kapitalbelopp, hvars storlek äfven bör i lagen fastställas. För arbetaren vore rätten att fordra en sådan lösen af vikt, emedan den gjorde hans fordringsanspråk mera oberoende af arbetsgifvarens framtida affärsställning. För arbetsgifvaren vore samma lösningsrätt ännu viktigare därför, att föreningar och bolag för olycksfallförsäkring i allmänhet icke förbinda sig till utbetalning af lifränta, och försäkringsaftal således skulle för arbetsgifvaren väsentligen underlättas derigenom, att ersättningarnas kapitalbelopp vore på förhand bestämda.

Mot en sådan anordning kan visserligen invändas, att ett på en gång utbetaldt kapitalbelopp i många fall skulle gagnlöst förlösas, och att lagstiftaren icke bör vara likgiltig för detta sakförhållande. För

den händelse att en sådan uppfattning skulle göra sig hos lagstiftaren gällande, finnes det efter utskottets tanke endast tvenne sätt för lösningen af uppgiften att vederbörligen betrygga ersättningsmedlens ändamålsenliga användning. Antingen skulle ersättningsbeloppet öfverlemnas till någon kommunalmyndighet, hvilken egde ansvara för det årliga understödets utbetalning. Eller ock borde kapitalbeloppet genom den ersättningsskyldiges försorg insättas i någon lifrånsteanstalt, som åtog sig att tillhandahålla den ersättningsberättigade en årlig lifränta.

För närvarande finnes icke i vårt land någon lifrånsteanstalt, hvilken kan åtaga sig en dylik förbindelse i den utsträckning, som för ändamålet skulle erfordras. Men det torde efter utskottets tanke med skäl kunna ifrågasättas, om icke i Sverige, såsom i flera andra länder, staten skulle kunna antingen genom statsbidrag och statskontroll understödja en dylik anstalt, eller ock för egen del, helst i samband med den redan inrättade postsparbanken, mottaga insättningar till beredande af lifräntor»;

af herr *Svedelius*:

»Ehuru jag för min del icke ansett mig kunna tillstyrka Kongl. Maj:ts nu förevarande förslag till antagande *oförändradt*, sådant det föreligger, har jag dock icke kunnat till alla delar instämma i utskottets motivering till afstyrkande.

Instämmande i Kongl. Maj:ts åsigt om skyldighet för arbetsgifvare att taga vård om och understödja arbetare, som genom ofövälladt olycksfall i arbetet blifvit fullständigt oförmögen till arbete för framtiden eller deraf lider stadigvarande men, äfvensom att, derest olycksfallet medfört döden, lemna någon ersättning åt efterlevande enka och minderåriga barn, samt anseende likaledes att — der olycksfallet icke medfört döden — sådan understödsskyldighet först bör inträda efter en viss tids förlopp, afpassad så, att så väl olycksfallets menliga följder må kunna med temlig säkerhet bedömas som ock missbruk så vidt möjligt må förekommas, enär ifrågavarande understödsskyldighet icke bör ifrågakomma för sådana mindre missöden, hvilka lätteligen kunna under alla livvets förhållanden träffa en och hvar, oafsedt den sysselsättning han har eller det yrke han utöfvar, synas mig goda grunder förefinnas att ålägga arbetsgifvare att vidkännas vissa af lag bestämda och begränsade förpligtelser i detta hänseende, utan att därför uppfyllandet af dessa förpligtelser synes mig behöfva taga formen af *obligatorisk* olycksfallsförsäkring. Med en sådan uppfattning af frågan har jag ansett, att utskottet bort bestämdare än

som skett uttala önskvärheten af ett nytt lagförslag i ämnet, fotadt på viss bestämd och begränsad, arbetsgifvare åliggande ansvarsskyldighet, men med genom statens försorg beredd *möjlighet* för samme arbetsgifvare att medelst på förhand vidtagna åtgärder kunna begränsa den honom sålunda ålagda risk inom visst bestämdt beräkneligt omfång»;

af herrar *Gahn, H. M. Ericsson, Stridsberg* och *A. Evers*:

»Sedan utskottet, enligt min åsigt, anfört fullgoda skäl för sitt afstyrkande af de föreliggande förslagen om obligatorisk olycksfallsförsäkring, yttrar utskottet på sidan 33:

”Med hvad nu är anfördt vill utskottet alldeles icke hafva förnekat, att särskilda lagbestämmelser kunna vara äfven i vårt land erforderliga för att närmare bestämma skyldigheten till skadestånd för de vid *viss näringsdrift* förekommande olycksfall”.

På de skäl, som jag angifvit uti min reservation vid förlidet års Riksdags särskilda utskotts utlåtande i samma fråga, kan jag icke underlåta att här uttala min skiljaktiga åsigt i afseende på behöfligheten af en dylik lagstiftning och dess inskränkning till ”*viss näringsdrift*”.

En sådan lagstiftning finner jag icke ännu af förhållandena i vårt land vara påkallad, samt tror att vi, innan vi inlåta oss på denna svårösta fråga, böra afvakta resultatet af de experiment, som göras i vissa andra länder, der arbetarefrågan har vida större betydelse än hos oss. För öfrigt finnes hos oss ännu icke någon statistik, som kan lemna ledning för bedömandet af de näringsgrenar, der olycksfallen inträffat i sådan mängd, att de kunna anses företrädesvis farliga för arbetarne. Genom yrkesinspektörerna kunna materialier för en sådan statistik om några år vinnas, och till dess bör man, enligt min åsigt, uppskjuta hvarje försök till införande af ansvarspligt för arbetsgifvare vid skador, som utan deras förvällande träffa arbetarne.

Ej heller kan jag dela utskottets åsigt, att en ifrågakommande ansvarsskyldighet för arbetsgifvaren och rättighet till underhåll för arbetaren bör inskränkas till viss näringsdrift. Hvarje sådant försök till bestämmande af vissa näringar blir godtyckligt och orättvist icke allenast emot de näringsidkare, som skulle få en ganska tung ansvarsskyldighet sig ålagd, utan ännu mera emot de arbetare, som skulle blifva uteslutna från rätt till understöd vid kroppsskador under arbete hos andra än ansvarspligtiga arbetsgifvare.

Inom många af de näringar, för hvilka ansvarsskyldighet nu blifvit eller sannolikt skulle blifva föreslagen, användas en del arbetare

till sådana arbeten, hvarvid de icke äro utsatta för större fara än jordbruksarbetare.

Det är icke beskaffenheten eller benämningen af den ena näringsgrenen, som gör arbetet dervid mera farligt än vid en annan, utan det är de förhållanden, under hvilka arbetaren måste utföra sitt arbete, som i detta afseende äro bestämmande, och från denna synpunkt bör, enligt mitt förmenande, hvarje lagstiftning rörande dessa förhållanden utgå.

En bruks- eller fabriksarbetare, som uteslutande användes till körslor och transport af materialier utom verkstaden eller fabriksbyggnaden är alldeles icke utsatt för större fara än den, som verkställer lika arbeten för en jordbrukares räkning.

En grufarbetare, som laddar ett bergsskott vid eller uti en grufva, löper dervid icke större risk än den som laddar ett stenslott på en åker — snarare mindre, emedan anordningar och materialier i grufvan vanligen äro bättre. I tröskverk, grustag och mergelgrafvar dödas och lemlästas rätt ofta hos jordbrukare anstälde arbetare, men dessa skulle icke genom en sådan lag, som nu ifrågasättes, blifva tillförsäkrade någon ersättning, och den arbetsgifvare, som anbefalt dem dessa arbeten, skulle vara befriad från allt ansvar. Mångfaldiga dylika exempel skulle kunna uppräknas, men det anförda torde vara tillfyllest för att bevisa att, om en ansvarspligt för arbetsgifvaren och en ersättningsrätt för den skadade arbetaren skall lagstadgas så får den icke, utan uppenbar orättvisa, inskränkas till '*viss näringsdrift*', utan måste utsträckas till alla de fall, då en arbetare blir skadad under arbete för annans räkning, det må nu vara vid hvilken sorts arbete som helst.

Genom det begagnade uttrycket har utskottet visserligen icke gjort något undantag för jordbruksnäringen, men då "näringsdrift" vanligen icke begagnas för jordbruket, kan man lätt komma till den slutsats, att denna näring skulle undantagas, likasom det nu skett i de behandlade förslagen, och det är mot ett sådant uttalande som jag särskildt vill uttala min gensaga. I Tyskland, hvarest man också till en början uteslöt jordbruket från de försäkringspligtiga näringarna väckte detta en så stark ovilja, att man redan efter 2:ne år måste utsträcka lagen äfven till jordbruket, och så skall utan tvifvel komma att gå äfven i vårt land, om man försöker göra en speciallag för endast vissa näringar.

På grund af det nu anförda anser jag, att Riksdagen väl bör bifalla utskottets förslag om afslag å så väl Kongl. Maj:ts proposition som herr Hedins motion, men icke godkänna den del af motiveringen, som här blifvit af mig citerad;

af herrar *Örwall, N. Olsson* i Ättersta och *Jacobsen*:

»Ehuru vi instämt i utskottets här ofvan angifna uttalande, hafva vi dock ansett, att utskottet bort angifva den rigtning, i hvilken en lagstiftning angående ansvar för olycksfall i arbete, enligt utskottets mening, borde gå.

För vår del hafva vi tänkt oss att lagen af den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd af jernvägs drift, kunde — i tillämpliga delar — läggas till grund för en lagstiftning i samma syfte jemväl för åtskilliga andra näringsgrenar, som erfarenheten ådagalagt vara af mera farlig beskaffenhet; dock att, till inskränkande af tviste-anledningar, en tid af minst 60 dagar efter olycksfallet, för hvilken arbetsgifvaren icke kunde kännas skyldig att utgifva skadestånd, borde från ansvarsskyldigheten undantagas».